

Sesida dals

10 d'avust 2021

Communitgà ils

12 d'avust 2021

Protocol nr.

727/2021

Planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira 2020

1. Situaziun da partenza

Tenor l'art. 29 al. 1 e l'art. 38 al. 1 da la Lescha per promover la tgira da malsauns e l'assistenza da persunas attempadas e da persunas che basegnan tgira (Lescha per promover la tgira da malsauns, LTM; DG 506.000) ston las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna procurar per ina purschida sufficiente da la tgira e da l'assistenza parzialmain staziunara e staziunara per pazientas e pazients da lunga durada sco er per persunas attempadas e per ina purschida sufficiente da servetschs per la tgira e per l'assistenza a chasa. Per quest intent ston ellas far ina planisaziun dal basegn ch'è accordada a la regiun (al. 2).

Sch'i sa tracta da prender si ina instituziun sin la glista da las chasas da tgira, po la Regenza pretender che quai dependia dal consentiment da la regiun da provediment da la sanadad respectivamain da la subregiun cumpetenta da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna (art. 28 al. 2). En l'art. 31 LTM vegnan reglads ils principis e l'atezza da las contribuziuns d'investiziun dal chantun. La concordanza cun la planisaziun generala è la premissa per conceder contribuziuns (al. 1).

Tenor l'art. 39 da la Lescha federala davart l'assicuranza da malsauns (LAMa; CS 832.10) èn las chasas da tgira autorisadas d'exequir lur activitad a quint da l'assicuranza obligatorica per la tgira da malsauns, sch'ellas correspundan tranter auter a la planisaziun fixada d'in u da plirs chantuns per cuvrir il basegn da chasas da tgira e sch'ellas figureschan sin la glista chantunala da las chasas da tgira.

La planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira è la basa:

- per la planisaziun regionala dal basegn che las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna ston far tenor l'art. 20 LTM cun l'intent da garantir ina purschida sufficiente per la tgira e per l'assistenza parzialmain staziunara e staziunara da pazientas e da pazients da lunga durada sco er da persunas attempadas;
- per conceder contribuziuns chantunalas d'investiziun a letgs da tgira stgaffids supplementarmain ed a la transfurmaziun da chombras dublas en chombras singulas tenor l'art. 31 al. 1 e 3 LTM;
- per la glista chantunala da las chasas da tgira che sto vegnir relaschada dal chantun tenor l'art. 39 LAMal.

La planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira vertenta 2015 è vegnida fixada da la Regenza cun il conclus dals 26 d'avrigl 2016 (prot. nr. 398/2016). Sco basa ha servì per l'emprima giada in rapport da l'Observatori svizzer da sanadad (Obsan) che ha elavurà en collavuraziun cun François Höpflinger, da quellas uras professor da l'Universitad da Turitg, a partir da l'onn 2003 ina metodica per sustegnair la planisaziun chantunala da las chasas da tgira. Questa metoda resguarda en moda integrala il svilup demografic, la prevalenza da la dependenza da tgira sco er las structuradas da la tgira da lunga durada d'in chantun.

2. Planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira 2020

La planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira 2015 sto vegnir repassada en il senn d'ina planisaziun successiva e sto vegnir adattada a datas da basa actualas (dumber da letgs, prognosa demografica) sco er a novas cundiziuns ed a novs svilups.

2.1. Calculaziun dal basegn da letgs teoretic futur

Il schaner 2020 ha l'Uffizi da sanadad incumbensà il Obsan da repassar las basas statisticas per la planisaziun da las chasas da tgira per il chantun Grischun e da preschentar questas basas en in rapport. Sco varianta per il svilup dal basegn da

letgs da tgira 2018–2040 dueva il rapport mussar las regiuns uschia, ch'ellas correspundan a las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain a las sub-regiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna che valan tenor l'art. 7 LTM a partir dal 1. da schaner 2021.

Il rapport dal Obsan "Basas statisticas per la planisaziun da las chasas da tgira 2018–2040" dal settember 2020 (en quai che suonda rapport dal Obsan) mussa sin basa da las datas statisticas actualas il basegn futur da letgs da tgira per il chantun Grischun per ils onns 2020 fin 2040. I sa tracta d'ina actualisaziun dal rapport correspondent dal Obsan da l'onn 2015 ("Basas statisticas per la planisaziun da las chasas da tgira 2015–2035, chantun Grischun"). En il rapport vegn preschentada la situaziun actuala da la tgira da lunga durada en il chantun Grischun. Sa basond sin tal vegn stimà il svilup da la populaziun da 65 onns e dapli, da las persunas che basegnan tgira da 65 onns e dapli sco er dal basegn da letgs da tgira respectivamain da plazzas da tgira per ils onns 2020–2040 en il chantun ed en las regiuns da provediment da la sanadad entaifer il chantun respectivamain en las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna.

La basa statistica per la planisaziun da las chasas da tgira è vegnida elavurada en quatter pass: L'emprim pass cumpiglia ina prognosa demografica, en il cas qua avant maun per ils onns 2020–2040. En in segund pass vegnan prognostitgadas per il Grischun las cifras da las persunas sur 65 onns e sur 80 onns che basegnan ina tgira ambulanta e stazionara a maun d'ina quota da tgira presumada per la Svizra tudestga. Quai vegn fatg per ils onns 2020–2040 tant per l'entir chantun sco er per las regiuns da provediment da la sanadad entaifer il chantun respectivamain per las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna. En in terz pass vegn stimada la part da persunas che basegnan tgira e che vegnan tgiradas en las chasas da tgira, cumpareglià cun la populaziun da 65 onns e dapli. A maun dal dumber futur da persunas da 65 onns e dapli che basegnan tgira en il chantun Grischun (segund pass) e da la part da persunas che basegnan tgira e che vegnan tgiradas en las chasas da tgira (terz pass) vegn alura fatga la calculaziun dal basegn futur da letgs da tgira per il chantun Grischun en general sco er per las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain per las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna.

Il basegn futur da letgs da tgira da las regiuns cun ina populaziun pli pitschna (Alvra/Viamala, Surses, Engiadin'Ota, Bregaglia, Poschiavo, Engiadina Bassa e Val Müstair) è vegnì calculà en quest rapport en moda indirecta sin basa da las prognos per las regiuns surordinadas (Alvra/Viamala [Alvra Viamala e Surses], Malögia [Engiadin'Ota, Bregaglia e Poschiavo] ed Engiadina Bassa [Engiadina Bassa e Val Müstair]) a maun da la part respectiva da la populaziun da 65 onns e dapli (cf. rapport dal Obsan, p. 10, tabella 1.1). Il motiv per quest proceder è quel che las prognos calculadas directamain per regiuns cun ina pitschna populaziun èn memia pauc expressivas. Il basegn futur da letgs da tgira per las ulteriuras regiuns è percenter vegnì calculà – sco gia per il rapport dal Obsan da l'onn 2015 – directamain sin basa da las datas da las regiuns respectivas.

Tut las tabellas e graficas preschentadas en il rapport sa basan sin la supposiziun sustegnida bain da la litteratura, che la dependenza da tgira vegnia – cun l'aspectativa da vita creschenta – a cumenzar pli tard en il decurs da la vita e vegnia a durar uschè ditg sco ozendi.

Il dumber da personas dad 80 onns e dapli en il chantun Grischun sa dublegia probablmain quasi fin l'onn 2040 (+97 %). Cun l'augment il pli grond da personas dad 80 onns e dapli èsi da far quint en las regiuns Plaun, Landquart, Tavau ed Alvra/Viamala. Qua dastgassan ils dumbers d'abitantas e d'abitants respectivs crescher tranter 2018 e 2040 per +103 % (Alvra/Viamala) fin a +156 % (Plaun). L'onn da referenza 2018 aveva la maioritad (77 %) da las abitantas e dals abitants da las chasas da dimora dal Grischun almain 80 onns. Il dumber da personas dad 80 onns e dapli che basegnan tgira dastgass s'augmentar en il chantun per 87 % fin l'onn 2040. Per las regiuns da chasas da tgira Plaun (+160 %), Landquart (+137 %), Alvra/Viamala (+93 %) e Tavau (+92 %) vegn prognostigà er en quest connex in augment surproporziunal. Las ratas da creschientscha las pli pitschnas èn da spetgar en las regiuns Surselva (+53 %), Plessur (+64 %), Partenz (+82 %) ed en l'Engiadina Bassa (+82 %).

18,6 % da tut las abitantas ed abitants da las chasas da dimora dal chantun Grischun na basegnavan l'onn 2018 nagina u mo ina leva tgira (stgalim da tgira SCRA < 3); questa valur sa chatta levamain sut la media svizra da 20,2 %. La quota

d'abitantas e d'abitants da las chasas da dimora che na basegnavan nagina tgira (stgalim da tgira SCRA = 0) è en il Grischun cleramain pli bassa (0,7 %) che quella da la Svizra (2,1 %). La quota da tgira en las chasas da personas attempadas e da tgira è sa diminuida en il chantun Grischun da 5,7 % l'onn 2013 a 5,3 % l'onn 2018 (Svizra: 5,8 % l'onn 2013, 5,5 % l'onn 2018).

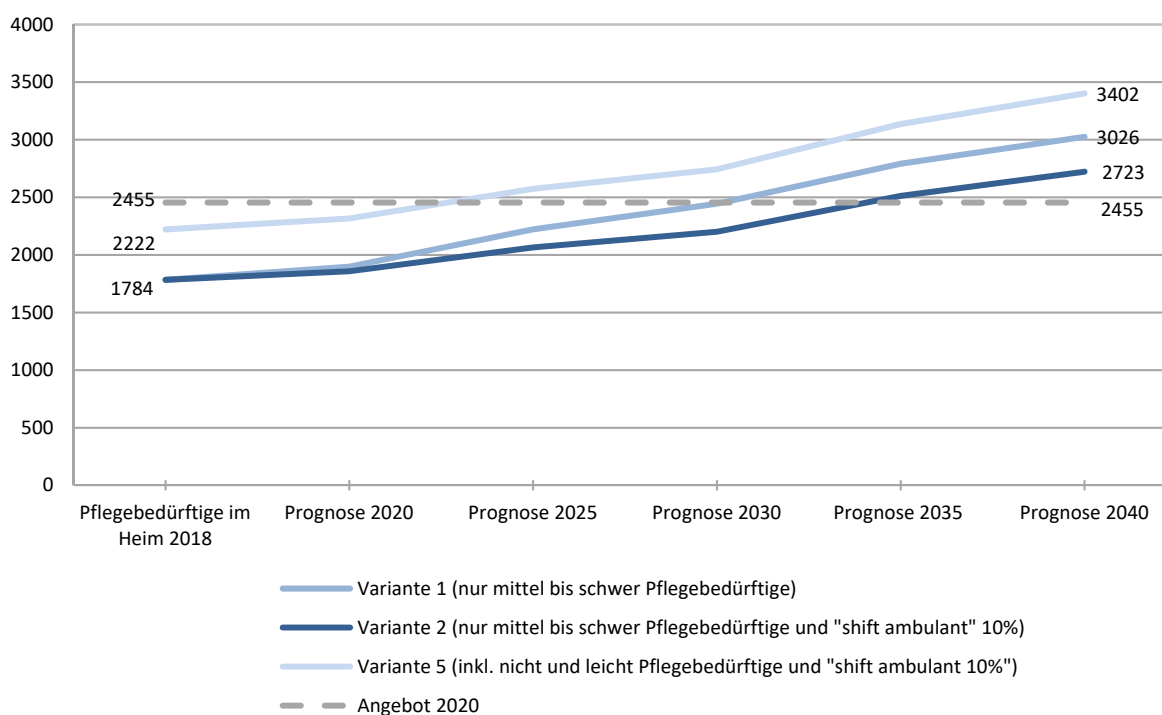
2.2. Prognosas areguard il basegn da letgs da tgira

Las stimaziuns areguard il basegn futur da plazzas en chasas da tgira en il chantun Grischun èn vegnidas fatgas, supponind che la durada probabla da la vita s'augmenta en l'avegnir e ch'ils onns da vita gudagnads sajan onns senza impediments.

La suandanta illustraziun mussa il basegn actual (2018) ed il basegn prognostitgà da letgs da tgira da personas da la gruppa da vegliadetgna 65+ per il chantun Grischun. Il basegn da letgs prognostitgà vegn calculà sin basa dal svilup da la populaziun en il chantun Grischun. Pervia da quai correspundan questas prognosas al basegn da la populaziun dal chantun Grischun e betg al basegn da las abitantas e dals abitants extrachantunals che vulan viver en ina chasa da personas attempadas e da tgira sin territori dal Grischun. Ultra da quai stoi vegnir remartgà che las prognosas preschentadas en las variantas 1 e 2, che vegnan mussadas sco cumparegliaziun, cuntengan mo personas che han in basegn da tgira dals stgalims SCRA 3 fin 12 (personas cun basegn da tgira mesaun fin grev), entant che la varianta 5 resguarda supplementar-main er las personas che na basegnan nagina tgira u che basegnan mo pauca tgira (stgalims SCRA 0 fin 2).

La lingia interrutta preschenta las plazzas disponiblas l'onn 2020 en il chantun Grischun.

Tar la varianta 2 sa mussi ch'il basegn cun letgs da tgira existents è cuvri fin l'onn 2030 e ch'i dat in pitschen basegn supplementar da 58 letgs a partir da l'onn 2035. Tar la varianta 1 che vegn preschentada sco cumparegliaziun datti en egl ch'il basegn supplementar da 10 letgs da tgira per l'onn 2030 è minim, a partir da l'onn 2035 duvrassi 337 letgs supplementars tar la varianta 1. Tar la varianta 5 duvrassi 119 letgs supplementars gia a partir da l'onn 2025.

Illustraziun 1: Svilup dal basegn da letgs da tgira e cumparegliaziun cun la purschida actuala, 2018–2040, chantun Grischun, scenari I, variantas 1, 2 e 5, scenari da referenza (scenari I), cf. rapport dal Obsan, p. 29.

Suenter la consultaziun tar il rapport dal Obsan "Basas statisticas per la planisaziun da las chasas da tgira 2015–2035" ha la Regenza fixà cun il conclus dals 26 d'avrigl 2016 (prot. nr. 398/2016) la varianta 2 sco basa per la planisaziun generala chantunala. La varianta 2 parta dal fatg che mo personas cun il stgalim SCRA 3-12 vivian en ina chasa da tgira e che la tgira da lunga durada vegnia a sa spustar vers il sector ambulant ("shift ambulant", 10 % main personas tgiradas en moda staziunara fin l'onn 2030). Quai correspunda a la politica chantunala da vegliadetgna tenor il model directiv pertutgant la vegliadetgna dal Grischun ch'è vegnì publictà il favrer 2012 e che definescha la devisa "ambulant avant staziunar" sco in dals princips directivs. Perquai che la part da personas senza basegn da tgira u cun in pitschen basegn da tgira, che vivan en las chasas da tgira, duai vegnir reducida a vista mesauna, sto vegnir applitgada – per la planisaziun generala – vinavant la varianta 2 per tut las regions da provediment da la sanadad respectivamain per las subregions da la region da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna.

Per che la varianta 2 funcziunia er en realitad, ston vegnir stgaffidas avunda purschidas d'abitar alternativas per personas che na basegnan nagina u mo pauca tgira. Ina

idea da la dimensiun da la purschida che sto vegnir stgaffida dat la differenza dals letgs duvrads tranter la varianta 2 e la varianta 5. Las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna èn dumandadas da procurar che las purschidas d'abitar correspondentas vegnian construidas.

Per la glista da las chasas da tgira che sa basa sin la planisaziun generala stoi vegnir resguardà ch'il dumber d'abitantas e d'abitants da las chasas da tgira che basegnan pouca u nagina tgira na po betg vegnir reduci immediatamain. Da princip duain perquai ils letgs da tgira previs en la planisaziun generala da tut las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain da las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna vegnir mantegnids fin a la planisaziun generala da l'onn 2025. Exceptà da quai è però l'eventuala reducziun da letgs da tgira pervia da la transfurmaziun da chombras da dus letgs en chombras d'in letg. Ultra da quai stoi vegnir resguardà che las cifras areguard la purschida da letgs en il rapport dal Obsan quintan cun in'occupaziun da 100 %. Per la glista da las chasas da tgira ston ins partir vinavant d'ina occupaziun da 96 % fin 98 %.

Applitgond la varianta 2 per la planisaziun generala resulti ch'il basegn futur da letgs da tgira cun la purschida actualmain existenta è cuvrida previsiblamain anc fin almain l'onn 2030.

2.3. Situaziun en las singulas regiuns da provediment da la sanadad respectivamain en las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna

Per las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain per las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna valan ils dumbers da letgs tenor la suandanta tabella:

	Stadi actual	Basegn da letgs			Basegn supplementar		
	Purschida da letgs 2020	2025	2030	2035	2025	2030	2035
Val dal Rain Grischuna, Plaun	145	145	164	197	0	19	52
Val dal Rain Grischuna, Plessur	606	452	474	527	-154	-132	-79
Val dal Rain Grischuna, Landquart	249	234	257	312	-15	8	63
Partenz	174	151	161	181	-23	-13	7
Tavau	124	95	101	118	-29	-23	-6
Alvra/Viamala	265	219	233	268	-46	-32	3
Surses	42	34	36	42	-8	-6	0
Surselva	348	305	315	344	-43	-33	-4
Mesolcina-Calanca	130	110	119	132	-20	-11	2
Engiadin'Ota	108	146	156	179	38	48	71
Bregaglia	34	17	18	21	-17	-16	-13
Puschlav	92	50	54	61	-42	-38	-31
Engiadina Bassa	110	86	91	105	-24	-19	-5
Val Müstair	28	21	23	26	-7	-5	-2
Total Grischun	2455	2065	2201	2513	-390	-254	58

Tabella 1: Basegn da letgs tenor la varianta 2, cf. rapport dal Obsan, p. 30.

L'Engiadin'Ota vegn ad avair – sco suletta regiun en il chantun Grischun – gia l'onn 2025 in basegn supplementar da letgs da tgira. En questa regiun èn gia dus projects en la fasa da realisaziun. Quels vegnan ad augmentar la purschida da letgs existenta dad actualmain 108 letgs a per entant 120 letgs. En cas da basegn pon vegnir realisadas ulteriuras stanzas da tgira a tuts dus lieus. A partir da l'onn 2030 demussan ultra da quai las subregiuns Plaun e Landquart da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna in pitschen basegn supplementar da letgs da tgira. Perquai che la subregiun Plessur ha ina surpurschida considerabla, na datti nagin basegn d'agir urgent.

3. Actualisaziun da la planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira 2020

La planisaziun generala chantunala 2020 per las chasas da tgira sto vegnir actualisada da l'onn 2025 cun las datas da basa da quel temp. Uschia duai vegnir garanti che la

planisaziun dal basegn da letgs da tgira a media ed a lunga vista saja accordada cun il svilup demographic e cun la dumonda dals proxims 5 onns en il chantun.

La Regenza concluda:

1. Dal rapport da l'Observatori svizzer da sanadad "Basas statisticas per la planisaziun da las chasas da tgira 2018–2040, chantun Grischun" dal settember 2020 vegni prendì enconuschientscha.
2. La planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira 2020 vegn fatga vinavant sin basa da la varianta 2 dal rapport da l'Observatori svizzer da sanadad "Basas statisticas per la planisaziun da las chasas da tgira 2018–2040, chantun Grischun" dal settember 2020.
3. Per la planisaziun generala chantunala da las chasas da tgira 2020 valan correspondentamain ils suandants dumbars da letgs:

	Stadi actual	Basegn da letgs			Basegn supplementar		
	Purschida da letgs 2020	2025	2030	2035	2025	2030	2035
Val dal Rain Grischuna, Plaun	145	145	164	197	0	19	52
Val dal Rain Grischuna, Plessur	606	452	474	527	-154	-132	-79
Val dal Rain Grischuna, Landquart	249	234	257	312	-15	8	63
Partenz	174	151	161	181	-23	-13	7
Tavau	124	95	101	118	-29	-23	-6
Alvra/Viamala	265	219	233	268	-46	-32	3
Surses	42	34	36	42	-8	-6	0
Surselva	348	305	315	344	-43	-33	-4
Mesolcina-Calanca	130	110	119	132	-20	-11	2
Engiadin'Ota	108	146	156	179	38	48	71
Bregaglia	34	17	18	21	-17	-16	-13
Puschlav	92	50	54	61	-42	-38	-31
Engiadina Bassa	110	86	91	105	-24	-19	-5
Val Müstair	28	21	23	26	-7	-5	-2
Total Grischun	2455	2065	2201	2513	-390	-254	58

4. La proxima planisaziun chantunala generala sto vegnir suttamessa a la Regenza l'onn 2025 per la deliberaziun.
5. Communicaziun a las vischnancas politicas en il chantun, als secretariats da las regiuns da provediment da la sanadad respectivamain da las subregiuns da la regiun da provediment da la sanadad Val dal Rain Grischuna, a la Federaziun grischuna "Chasas ed ospitals", Gürtelstrasse 56, 7000 Cuir, a la Federaziun grischuna da spitex, Gartenstrasse 2, 7000 Cuir, a tut las chasas da personas attempadas e da tgira ed a tut las gruppas da tgira en il chantun, al Departament da finanzas e vischnancas, a la Controlla da finanzas, a l'Uffizi da vischnancas, a l'Uffizi da construcziun auta, a l'Uffizi da sanadad ed al Departament da giustia, segirezza e sanadad.

En num da la Regenza

Il president:

Dr. Mario Cavigelli

Il chancelier:

Daniel Spadin